

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **P.**, so sídlom v H., IČO: X., proti žalovanému **L., štátny podnik**, so sídlom v B., IČO: X., zastúpenému JUDr. P. H., advokátom so sídlom v R., **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 8 C 146/2011, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Okresného súdu Námestovo z 19. júna 2012 č.k. 8 C 146/2011-162, takto

r o z h o d o l :

Mimoriadne dovolanie **o d m i e t a**.

Žalobcovi nepriznáva náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Námestovo uznesením z 19. júna 2012 č.k. 8 C 146/2011-162 konanie zastavil podľa § 96 ods. 1 O.s.p. a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 159,17 €. Výrok o náhrade o trov konania odôvodnil poukázaním na § 146 ods. 2 prvá veta O.s.p., a to, že žalobca späťvzatím žaloby procesne zaviniť zastavenie konania. Výšku trov právneho zastúpenia určil podľa § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“).

Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) na základe podnetu žalovaného napadol vyššie uvedené uznesenie okresného súdu vo výroku o trovách konania mimoriadnym dovolaním. Uviedol, že predmet sporu bol v danej veci oceníteľný peniazmi, preto okresný súd pri priznávaní náhrady trov konania nemal aplikovať § 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky, ale mal vychádzať z tarifnej odmeny podľa § 10 ods. 2 vyhlášky. Generálny prokurátor považoval za nesprávny názor okresného súdu, že pri skúmaní, či predmet konania je alebo nie je oceníteľný peniazmi, treba ustanovenia § 9 ods. 1, § 10 ods. 2 vyhlášky vykladať konformne s poplatkovým zákonom. Nie je totiž možné miešať povinnosti ukladané právnymi normami upravujúcimi verejnoprávne (poplatkové) vzťahy s nárokmi vyplývajúcimi zo súkromnoprávných (vlastníckych) vzťahov. Uznesenie okresného súdu v napadnutom výroku žiadal preto zrušiť (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu navrhol dovolanie zamietnuť. Poukázal na to, že žalovaný nebol vôbec v konaní úspešný, lebo žalobu vzal späť ešte pred prvým pojednávaním a nebolo preto potrebné, aby sa k veci žalovaný vyjadroval.

Žalovaný sa v celom rozsahu stotožnil s právnym názorom generálneho prokurátora. Žiadal mimoriadnemu dovolaniu vyhovieť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či je mimoriadne dovolanie procesne prípustné.

Ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f O.s.p.), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie (§ 243e ods. 1 O.s.p.). Mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci

(§ 243f ods. 1 O.s.p.). Mimoriadne dovolanie podáva generálny prokurátor na dovolacom súde do jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia súdu (§ 243g O.s.p.).

1. So zreteľom na nejednotnosť rozhodovania senátov občianskoprávneho kolégia pri aplikácii ustanovenia § 243e ods. 1 O.s.p. (najmä v otázke, proti ktorým rozhodnutiam súdu je prípustné mimoriadne dovolanie a či je tento opravný prostriedok prípustný aj vtedy, keď účastník sám predtým nevyužil všetky dostupné opravné prostriedky) prijalo občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu v minulosti stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 36/2008. Právna veta tohto stanoviska, ktoré zdôraznilo predovšetkým účel mimoriadneho dovolania a vychádzalo najmä z doslovného textu právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom súdnom poriadku, znie: „Podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom nie je podmienené využitím riadneho opravného prostriedku účastníkom konania. Mimoriadnym dovolaním v zmysle § 243e O.s.p. môže generálny prokurátor napadnúť aj právoplatné rozhodnutie súdu prvého stupňa“.

2. Obdobne, za účelom prekonania nejednotnosti rozhodovania, prijal Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 18. marca 2015 pod sp. zn. PL.z. 3/2015 zjednocujúce stanovisko, v zmysle ktorého: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov“.

3. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát konštatoval porušenie čl. 6 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci oproti právnomu názoru vnútroštátnych súdov, ktoré vec s konečnou platnosťou prerokovali a meritórne

rozhodli (porovnaj Roseltrans proti Rusku z roku 2005). Opakovane tiež zdôraznil, že v záujme právnej istoty by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté a k ich zrušeniu by malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných väd [viď napríklad Abdullayev proti Rusku (rozsudok z roku 2010)]. Právoplatnosť rozhodnutia súdu môže byť prelomená len výnimočne a výlučne iba za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (viď Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, nie však z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009).

ESLP na tieto predpoklady prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov opätovne poukázal v rozhodnutiach z 9. júna 2015 vo veciach DRAFT-OVA, a.s. proti Slovenskej republike, PSMA, s.r.o. proti Slovenskej republike a COMPCAR, s.r.o. proti Slovenskej republike.

4. Judikatúra najvyššieho súdu, vrátane ním prijatých stanovísk, nie je bez vývoja. Nie je vylúčené, aby aj pri nezmenenej právnej úprave, prípadne s ohľadom na nové právne náhľady alebo interpretačné východiská samotného najvyššieho súdu, bola nielen spresňovaná či dopĺňovaná, ale tiež menená.

V preskúmvanej veci sa senát 3 C najvyššieho súdu, ktorý koná a rozhoduje v tejto veci, odchyľuje od stanoviska R 36/2008 s vedomím, že k „prekonaniu“ tohto stanoviska môže dôjsť iba osobitným procesom predpokladaným v § 21 ods. 3 písm. a/ zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Senát 3 C najvyššieho súdu pri rozhodovaní v danej veci – na rozdiel od uvedeného stanoviska (aj s prihliadnutím na dôvody uvedené v bodoch 2. a 3.) – akcentuje predovšetkým miesto, ktoré má mimoriadne dovolanie v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania. Na bližšie odôvodnenie odklonenia sa od predmetného stanoviska uvádza nasledovné:

I keď to v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich riadne a mimoriadne opravné prostriedky nie je výslovne uvedené, predsa len je z nich zrejماً zásada, že je na účastníkovi, ktorý je nespokojný s konaním alebo rozhodovaním súdu, aby sám, z vlastnej iniciatívy, svojimi procesnými úkonmi a v logickom slede zohľadňujúcim

stav, do ktorého sa konanie dostalo, využil postupne – až po najvyššiu úroveň – všetky procesné prostriedky nápravy (opravné prostriedky), ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok.

Mimoriadne dovolanie je (mimoriadny) opravný prostriedok, ktorý smeruje proti rozhodnutiu súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť a vykazuje atribúty záväznosti a nezmeniteľnosti (§ 159 ods. 1 O.s.p.). V konaní o mimoriadnom dovolaní dochádza preto k stretu dvoch základných práv (ústavných princípov). Ide jednak o právo na spravodlivý súdny proces, jednak o zásadu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy. Vzhľadom na princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 Ústavy, ktorý do určitej miery obmedzuje právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy, treba mať v konaní o mimoriadnom dovolaní na zreteli vzájomný vzťah oboch týchto ustanovení. Daná procesná situácia musí byť totiž vyriešená z pohľadu oboch dotknutých ústavných článkov tak, aby boli zachované označené ústavné práva (m. m. I. ÚS 252/05 a tiež IV. ÚS 481/2011).

Pri rozhodovaní o mimoriadnom dovolaní nemožno brať na zreteľ len generálnym prokurátorom namietané porušenie zákona, lebo je potrebné zachovať ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi právom na spravodlivé súdne konanie a ústavným princípom právnej istoty. Právo na spravodlivý súdny proces treba pritom vnímať ako právo, ktoré sa netýka len jedného z účastníkov konania (jednej procesnej strany) a sleduje len jeho práva a oprávnené záujmy; právo na spravodlivý súdny proces sa viaže na občianske súdne konanie ako celok a právne postavenie všetkých jeho účastníkov rovnako.

Najvyšší súd pri riešení otázky prípustnosti mimoriadneho dovolania musí dať prednosť ústavnému princípu právnej istoty vtedy, keď účastník sám nevyužil všetky dostupné procesné prostriedky poskytované právnym poriadkom za účelom nápravy konania alebo rozhodovania súdov a zostal v tomto smere pasívny. To rovnako platí vtedy, keď sa účastník občianskeho súdneho konania sám svojim procesným úkonom (napríklad vzdaním sa odvolania) zbavil možnosti podať dostupný opravný prostriedok. V oboch týchto prípadoch je procesná aktivita generálneho prokurátora podávajúceho mimoriadne dovolanie neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané v ustanoveniach § 243e až § 243j O.s.p.

5. V danom prípade generálny prokurátor napadol mimoriadnym dovolaním uznesenie okresného súdu vo výroku o trovách konania. Zo spisu vyplýva, že žalovaný tento výrok nenapadol odvolaním.

Vzhľadom na to, že v predmetnom konaní podnecovateľ mimoriadneho dovolania (žalovaný) nevyužil dostupný opravný prostriedok, najvyšší súd dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je v danom prípade procesne neprípustné.

6. So zreteľom na to najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie ako procesne neprípustné (§ 243i O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.).

Generálnemu prokurátorovi v konaní o mimoriadnom dovolaní nemôže byť uložená povinnosť nahradiť trovy konania. Povinnosť nahradiť trovy konania v konaní o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (viď § 148a ods. 1 a 2 O.s.p.). V danom prípade dal podnet na mimoriadne dovolanie žalovaný. Žalobca nepodal návrh na priznanie náhrady trov konania o mimoriadnom dovolaní; najvyšší súd mu preto nepriznal náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243i ods. 2 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 7. októbra 2015

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková